

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002366

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-06-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Задорожній Назар Михайлович
- Nazar Zadorozhnyi

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9705

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.81, 10.81.35, 10.77.25

Тема дисертації:

1. Кримінологічний аспект самогубства в Україні
2. Criminological Aspect of Suicide in Ukraine

Реферат:

1. У дисертації досліджено особливо важливу для України проблему самогубства, зокрема, кримінологічний аспект самогубства в Україні та звернено особливу увагу на стратегії та методи запобігання самогубствам. Досліджено підходи щодо визначення самогубства в українській науці, з урахуванням міждисциплінарного характеру цього явища, що охоплює кримінологічний, психологічний, медичний та правовий аспекти. Проаналізовано рекомендоване визначення самогубства з правових позицій. Розмежовано поняття, що стосуються суїцидальності. У Розділі 1 досліджено з науково-історичної перспективи ставлення до самогубства в українському соціумі та українській культурі, а також окремо проаналізовано законодавчі згадки про самогубство на території України. Звернено окрему увагу на новітній історичний етап, що дало змогу досягти унікальних висновків щодо трендів у рівнях самогубства на території України. Уточнено причини різкого сплеску рівня самогубств в Україні після 1991-го року, доведено зв'язок вживання алкоголю та суїцидальності з історичної перспективи. У Розділі 2 досліджено та проаналізовано масив статистичних даних щодо вчинених в Україні самогубств, а також статистичні дані міжнародних організацій.

Наведено цілісну кримінологічну картину суїцидальності в Україні, зацентровано увагу на недоліках методології у зв'язку з ненадійністю українських статистичних даних, описано високу ймовірність помилкової кваліфікації причин смерті та надано пропозиції щодо удосконалення цього процесу. Обґрунтовано необхідність ширшого застосування в українській науці наукових джерел та досліджень з країн ЄС. Розроблено портрет жертви самогубства на окремій вибірці. У 65 % випадків жертвами, яких довели до самогубства, були жінки. Чоловіки в Україні вчиняють самогубства приблизно в п'ять разів частіше, ніж жінки. Мінімальний вік самогубця – 10–14 років. Кількість спроб і завершених самогубств неповнолітніх постійно збільшується. Переважно юнаки вчиняють самогубства вдвічі частіше від дівчат, зрештою така тенденція відповідає показникам дорослого населення з тією лише поправкою, що співвідношення жіночих і чоловічих самогубств становить у кілька разів більше. Середній вік неповнолітніх самогубців жіночої статі становить 15 р., чоловічої – 16 р. Від 15–20-річного віку відбувається поступове посилення суїцидної активності неповнолітніх. Найвищі показники смертності з причин самогубства в Україні були в групі чоловіків віком 40–49 р., в групі жінок – 70 р. і старші. Для вивченої групи самогубців характерні також показники сімейного стану: одружені – 31 %, самотні (неодружені, розлучені, вдівці) – 69 %. Найбільше одружених припало на вікову групу 32–44 р. Для чоловіків, особливо розлучених, діти не є стійким стримувальним антисуїцидальним чинником. Для жінок – навпаки. Майже третину самогубств вчинили особи, які не мали постійної роботи, незалежно від соціального походження, належності до певної професії, культурноосвітнього рівня. 96 % досліджених самогубців мали громадянство України, 3 % були особами без громадянства і, відповідно, 1 % були громадянами інших держав. Щодо освіти можна зауважити, що загалом освіченість впливає на поведінку людини. Так, 37 % самогубців мали незакінчену середню освіту, 25 % середню та середню технічну, 41 % – вищу. У Розділі 3 докладно проаналізовано зв'язок самогубств і психічного здоров'я, обґрунтовано позицію, що ці явища нерозривно пов'язані та їх потрібно розглядати в комплексі. Уточнено важливість депресивних розладів та біполярного афективного розладу як основних прекурсорів суїцидальної поведінки. Схарактеризовано зв'язок вживання психоактивних речовин та самогубств, наголошено на негативному впливі алкоголю та опіатів, водночас виділено позитивний вплив деяких психоделічних речовин. Надано рекомендації щодо подальших досліджень цієї тематики. Описано особливості інтерперсональної теорії самогубств як новітнього інструменту раціоналізації суїцидальності та рекомендовано враховувати чинники ризику, що пропонує ця теорія як психологічні. Проаналізовано успішність та ефективність різноманітних методів, а також стратегій запобігання самогубствам, переважно зі запозиченням досвіду інших країн. Досліджено доцільність застосування цих стратегій та методів в Україні, надано рекомендації щодо їх застосування. Запропоновано авторську систему поділу методів запобігання самогубствам на методи скринінгу та методи інтервенції. Обґрунтовано доцільність чи недоцільність імплементації низки методів саме в контексті України. Надано пропозиції щодо розроблення національної стратегії запобігання самогубствам в Україні.

2. The dissertation examines the problem of suicide, which is particularly important for Ukraine, in particular, the criminological aspect of suicide in Ukraine and pays special attention to strategies and methods of suicide prevention. Approaches to the definition of suicide in Ukrainian science are studied, taking into account the interdisciplinary nature of this phenomenon, which covers criminological, psychological, medical and legal aspects. The author analyzes the recommended definition of suicide from a legal perspective. The concepts related to suicidality are differentiated. Section 1 examines the attitude to suicide in Ukrainian society and culture from a scientific and historical perspective, and analyzes legislative references to suicide in Ukraine. Special attention has been paid to the recent historical stage, which allowed for unique conclusions regarding suicide rate trends in Ukraine. The causes of the sharp surge in suicide rates in Ukraine after 1991 have been clarified, and the connection between alcohol consumption and suicidality has been proven from a historical perspective. Section 2 examines and analyzes a set of statistics on suicides committed in Ukraine, as well as statistics from international organizations. A comprehensive criminological picture of suicidality in Ukraine has been presented, with emphasis on methodological shortcomings due to the unreliability of Ukrainian statistical data, describing the high probability of incorrect qualification of causes of death, and providing suggestions for improving this process.

The necessity of wider use of scientific sources and research from the EU countries in Ukrainian science is substantiated. A portrait of a suicide victim was developed out of a separate cohort. In 65 % of cases, the victims of suicide were women. Men in Ukraine commit suicide about five times more often than women. The minimum age of a suicide victim is 10–14 years old. The number of attempted and completed suicides by minors is constantly increasing. In general, boys commit suicide twice as often as girls, and this trend corresponds to the figures for the adult population, with the only correction that the ratio of female to male suicides is two orders of magnitude. The average age of female juvenile suicides is 15 years, and 16 years for males. Starting from the age of 15–20, there is a gradual increase in suicidal activity among minors. The highest rates of mortality due to suicide in Ukraine were in the group of men aged 40–49, and in the group of women – 70 years and older. The studied group of suicides is also characterized by indicators of marital status: married – 31 %, single (unmarried, divorced, widowed) – 69 %. Most of the married people were in the age group of 32–44 years old. For men, especially divorced men, children are not a stable deterrent to suicide. For women, the opposite is true. Almost a third of suicides were committed by people who did not have a permanent job, regardless of social background, profession, or cultural and educational level. 96 % of the suicides studied were citizens of Ukraine, 3 % were stateless, and, accordingly, 1 % were citizens of other countries. Regarding education, it can be noted that, in general, education affects human behavior. For example, 37 % of suicides had incomplete secondary education, 25 % had secondary and technical education, and 41 % had higher education. Section 3 analyzes in detail the relationship between suicide and mental health, and argues that these phenomena are inextricably linked and should be considered in a comprehensive manner. The importance of depressive disorders and Bipolar Affective Disorder as primary precursors of suicidal behavior has been clarified. The connection between psychoactive substance use and suicide has been characterized, emphasizing the negative impact of alcohol and opiates and the positive impact of certain psychedelic substances. Recommendations for further research on this topic have been provided. The features of the interpersonal theory of suicide as a modern tool for rationalizing suicidality have been described, and it has been recommended to consider the risk factors proposed by this theory as psychological. As the final part of the work, an analysis of the success and effectiveness of various suicide prevention methods and strategies has been conducted, mainly borrowing experience from other countries. The feasibility of applying these strategies and methods in Ukraine has been studied, and recommendations for their application have been provided. An author's system for dividing suicide prevention methods into screening methods and intervention methods has been proposed. The feasibility or infeasibility of implementing various methods specifically in the context of Ukraine has been substantiated. Proposals for developing a national suicide prevention strategy in Ukraine have been provided.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Задорожний Н. М., 2022а. Кримінологічний та кримінально-правовий аспекти визначення самогубства. ScienceRise: Juridical Science. № 1(19). С. 64–69.
- Задорожний Н. М., 2022б. Філософський та теологічний підходи до розуміння та аналізу самогубства: історія та сучасний стан. Право і суспільство. № 5. С. 210–217.
- Задорожний Н. М., 2024а. Самогубство як фонове для злочинності явище та теорія потокової аналогії. Право і суспільство. № 2. С. 230–235.

- Задорожний Н. М., 2024б. Аналіз статистичних зв'язків між рівнями самогубств та випадків смерті внаслідок ушкоджень з невизначеним наміром як свідчення потенційної латентності рівня самогубств в Україні. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» «Юридичні науки». № 2. С. 56–60.
- Задорожний Н., 2022в. Бойові самогубства учасників українського визвольного руху (1940–1950-х рр.): юридично-кримінологічний аспект. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Т. XIII: Утилітарна цінність наукових досліджень. (Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон, 25 жовтня 2022 р.). С. 18–21.
- Задорожний Н., 2024в. Метод скринінгу та метод інтервенції – інструменти запобігання самогубства. Актуальні проблеми забезпечення захисту прав та свобод людини в умовах інтеграції України в європейський простір: збірник матеріалів Міжнародної конференції. (Львів: Сполом, 29 березня 2024 р.). С. 228–230.
- Задорожний Н. М., 2024г. Майбутня важливість питання запобігання самогубствам серед ветеранів війни в Україні. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: матеріали Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти. (Львів: Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 29–30 травня 2024 р.), С. 427–428.
- Задорожний Н.М., 2024г. Прояви суїцидальної поведінки. Вдосконалення правового механізму захисту прав та свобод людини і громадянина в умовах євроінтеграції: збірник матеріалів Всеукраїнської конференції. (Львів: Сполом, 25 жовтня 2024 р.). С. 151–152.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U000732

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваль Марія Мирославівна

2. Mariia Koval

Кваліфікація: к.ю.н., доцент, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нестерова Ірина Анатоліївна
2. Iryna Nesterova

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0481-2965

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Козакова Ірина Віталіївна
2. Iryna Kozakova

Кваліфікація: к.ю.н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9145-8994

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Національна академія управління"

Код за ЄДРПОУ: 16476880

Місцезнаходження: вул. Ушинського, 15, Київ, 03153, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бундз Ростислав Олегович
2. Rostyslav Bundz

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3651-4068

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Андрусак Ірина Павлівна

2. Iryna Andrusiak

Кваліфікація: д.ю.н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6887-0510

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Жаровська Ірина Мирославівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Жаровська Ірина Мирославівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Жаровська Ірина Мирославівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна